

N:o 2.

Af Herr F. A:son Palander, *angående förändrad organisation af rikets sjöförsvär.*

Sedan den motion rörande vårt sjöförsvär, hvilken jag vid sednaste riksdagen hade äran afgifva, icke ens i hufvudsak lyckades att för sig vinna en pluralitet inom Riksdagens båda Kamrar, så skulle jag icke ansett mig pliktig att redan nu åter väcka frågan, om icke det förfärliga skådespel, för hvilket Frankrike är scenen, dertill oemotståndligen manat mig. Då jag åsett huru branden rasar uti en annans hus, har jag nemligen icke utan oro kunnat vara medveten om huru illa det är bestäldt med försäkringen af vårt eget, och det har synts mig att det skulle vara ett brott att tåga, då jag anser:

att vårt sjöförsvär håller på att råka i lägervall;

att de anslag och prestationer, som utgå för vidmakthållandet af denna vigtiga del af försvarsverket, icke medföra motsvarande eller åsyftadt gagn; samt

att den organisation, allmänheten tror sjövapnet för några få år sedan ha fått, för den med verkliga tillståndet bekante icke är någonting annat än -- allt mer och mer hopplös -- villervalla.

Den af Kongl. Maj:t år 1865 beslutade delningen af Kongl. Maj:ts Flotta uti tvänne vapen utgick, enligt det Riksdagen och allmänheten delgifna anförande till Statsråds-protokollet, hvilket man benämnde "Grunder för ombildning af Sveriges sjöförsvär", från den förutsättningen, att detta försvär bör, *"jemte ett för öppna sjön passande örlogsvapen, i sig äfven upptaga ett för dess skärgårdar och inlandsfarvatten lämpadt flytande artilleri"* *). Det förra vapnet, Kongl. Flottan, skulle enligt Grunderna fortfarande blifva ett vapen hufvudsakligast för vårt yttre kust- och sjöförsvär,

*) Alla kursiveringar, äfven inom citationerna, äro motionärens.

samt "derjemte äfven på aflägsnare haf upprätthålla svenska flaggans anseende och hos främmande folk bevaka våra intressen, samt, ehvar handeln använder svensk undersäte, blifva ett stöd för svensk lag och rätt." Om det sednare vapnet återigen heter det, bland annat: att dess "äliggande uteslutande bör blifva krigföringen uti den inre skärgården;" vidare: att detta vapen "ej bör annorlunda uppfattas än såsom ett artilleriregemente med flytande lavetter," och på ett annat ställe: att "inom skärgårdsartilleriet bör befordran ske efter samma grunder som inom arméén, helst officerstransport torde förekomma emellan dessa vapen." Med afseende återigen på materielen, för hvars användande personalen ju uteslutande är till och af hvars beskaffenhet dess organisation alltid måste i väsendtlig grad bero, finner man af samma Grunder, att det enda man ansåg sig "med någorlunda anspråk på tillförlitlighet" derom kunna säga var, att Sverige "för sitt yttre sjöförsvaret bör förskaffa sig *ett ej stort antal de mest snabbgående korvetter*, försedda med fullkraftig ångmaskin och bestyckade med några få kanoner, af så grof kaliber dylika fartyg äro i stånd att föra; samt derjemte, i mån af monitorssystemets ytterligare fulländning, så många *pansarklädda sjögående tornfartyg* som framtida ekonomiska tillgångar kunna medgifva." Vidare — att "för det inre sjöförsvaret blir det nödvändigt att skaffa *så grundgående fartyg som möjligt*. Ehuru de ej må anses annorlunda än såsom flytande lavetter, afsedda för vattnet inuti våra skärgårdar, *böra de fortskaffas med ångkraft, ega det gröfsta artilleri, vara pansarklädda och ändock af ej större dimensioner än att de genom slussarne å Göta kanal i nödfall kunna inkomma på våra stora insjöar*. Derjemte torde behovet kräfva *ännu mindre och lättrorligare båtar för foriskaffandet af ett landstigningsartilleri*, hvilket, tillgängligt på våra talrika inre vattendrag, kunde landsättas och uppräda på en terräng, der icke något annat artilleri, beroende af anspann, kunde röra sig."

Alltså, för det s. k. yttre sjöförsvaret:

ett ej stort antal de mest snabbgående korvetter (Alabamor), samt så många sjögående tornfartyg, som framtida tillgångar kunde medgifva;

och för det s. k. inre sjöförsvaret:

synnerligen grundgående, med gröfsta artilleri försedda, bepansrade ångfartyg, ej större än att de kunna passera Göta kanals slussar, samt landstigningsartilleribåtar.

Dessa voro, så att säga, hufvuddragen uti den af Kongl. Maj:t beslutade nya organisationen. Det torde icke vara obekant för någon som under

de sednare åren med sin uppmärksamhet följt vårt sjöförsvars öden, att det stora flertalet af de för vapnets tjänstbarhet närmast intresserade, d. v. s. af Kongl. Maj:ts Flottas dåvarande officerare, icke ansåg att den tilltänkta organisationen skulle leda till sjöförsvarets stärkande, eller, med andra ord, till fäderneslandets gagn. Detta flertal fann nemligen delningsförslaget icke tåla en sådan granskning, hvarvid man icke lät sitt omdöme förvillas, vare sig af auktoritetstro, eller af de många, varma och vackra orden uti de s. k. Grunderna. Enligt deras förmenande skulle det icke dröja länge innan den nya organisationen, äfven för icke yrkesmän, tydligt framstode såsom ohållbar, och i hvarje händelse skulle den visa sig sakna all grund, ifall det skulle befinnas, att den sjökrigsmateriel, olika för de olika s. k. vapnen, hvilken man vid Grundernas uppgörande tänkt sig, till sina väsendtligaste delar aldrig skulle kunna eller böra blifva något mera än en tanke.

Riktigheten af dessa åsigtter har tyvärr redan alltförväl bekräftats.

De ytterst snabbgående korvetterna, enligt Grunderna afsedda att i krig spela en Alabamas rôle ute på oceanen, samt att i fred upprätthålla flaggans anseende, bevaka våra intressen, samt ehvar handeln använder svensk undersåte blifva ett stöd för svensk lag och rätt, torde väl sålunda redan vara hänförda till de tankar, hvilka aldrig komma att verkliggöras. Gör man nemligen en beräkning öfver hvad det skulle kosta att ständigt hålla t. ex. blott fyra dylika fartyg, så finner man, att äfven *om* hvarje sådant fartyg, mot all sannolikhet, efter detta skulle kunna anskaffas för 1,075,000 R:dr, hvilket enligt Sjöförsvars-departementets Kommando-expeditioners uppgift är korvetten Balders ungefärliga kostnad, och äfven *om* ett dylikt fartyg skulle kunna anses såsom ytterst snabbgående samt i öfrigt med afseende på artilleri m. m. någorlunda tidsenligt under tio år, så skulle dock, ensamt för denna fåtaliga fartygsklass, erfordras ett årligt nybyggnadsanslag af 430,000 R:dr, då återigen — exempelvis — hållandet af vår fordna flotta af 10 linieskepp utan ångkraft i årligt nybyggnadsanslag blott kräde 300,000 R:dr, kostnaden för hvarje sådant linieskepp beräknad till 900,000 R:dr och tjänstbarhetstiden till 30 år. Skulle man försöka att från det årliga nybyggnadsanslag, som för sjöförsvaret kan under våra förhållanden afses, ensamt för denna de snabbgående ångkorvetternas fartygsklass taga 430,000 R:dr, så torde väl med fullkomlig visshet kunna förutsägas, att förvärfvandets åt kustförsvaret af en materiel, så beskaffad att den ingaf landet förtroende och dess grannar aktning, blefve omöjliggjordt. Jag har hittills utgått från den förutsättningen, att egandet af ett fåtal *ytterst snabbgående* ångkorvetter för Sverige vore nödigt eller synnerligen nyttigt. Detta torde likväl alldeles icke vara händelsen. Den skada några Alabamor möjligen skulle kunna tillfoga *de* nationers handel, med hvilka *vi* antagligen kunna råka i krig, lärers väl icke af någon kunna anses i någon nämnvärd grad kunna komma att till

vår fördel inverka på krigets utgång. Lika litet lärer väl någon kunna anse att — såsom äfven blifvit sagdt — vi skulle behöfva eller ens ha väsendtlig nytta af dylika fartyg för att under krigstid upprätthålla förbindelsen med utlandet och skydda de skepp som hemföra stenkol till flottan och proviant till arméen. För upprätthållandet af dessa förbindelser kommer påtagligen vida säkrare, billigare och bättre att sörjas af vinningslystna ångfartygsrederier och köpmän, likasom det, trots långa afstånd samt få och svårtillgängliga hamnar, skedde under kriget mellan Norra Amerikas Nord- och Sydstaten. Med afseende återigen på upprätthållandet af flaggans anseende, bevakandet af våra intressen hos främmande folk, samt stödjan det af svensk lag och rätt "hvarhelst handeln använder svensk undersåte," så torde detta, i den mån örlogsfartyg dertill erfordras, i allmänhet hädanefter som hittills kunna uppdragas dels åt de kadett- och rekrytfartyg, hvilka hvarje år utgå, dels åt sådana fartyg som man, synnerligast af ekonomiska skäl, kan finna af nöden att äfven under den tid våra egna kuster äro isbundna hålla ute i och för underhållandet af sjömanskap hos vårt kustförsvars befäl, underbefäl och manskap af stammen. För fartyg till dylik tjänst erfordras dock icke någon stor del af nybyggnadsanslagen, enär dels den för bestyckade fartyg synnerligen dyrköpta egenskapen — ytterligt snabbgående, icke ens ifrån början för dem är nödvändig, dels den tid hvarunder de kunna fylla sin plats, i stället för till högst tio, torde kunna beräknas till närmare 30 år. Så t. ex. har Sverige i närvarande stund 5 eller 6 fartyg användbara för dylik tjänst, men icke något tackladt fartyg, den ännu icke färdiga korvetten Balder oberäknad, som, med afseende vare sig på dess hastighet under ånga eller på beskaffenheten af dess artilleri, kan anses vara ett tidsenligt krigsfartyg eller lämpligt för en Alabamas rôle.

På samma sätt som alltså den fartygsklass, hvaraf personalens vid ett s. k. yttre sjöförsvär afskilda tillvaro skulle kunnat föranledas, för Sverige icke blifvit eller lärer komma att blifva någonting annat än en tanke, förhåller det sig äfven med den fartygsklass, hvars i viss grad egendomliga beskaffenhet torde få anses ha varit den enda i någon mån hållbara grunden för skapandet af en särskild personal för hvad man kallade det inre sjöförsvaret. *De synnerligen grundgående, med gröfsta artilleri försedda bepansrade ångfartygen, ej större än att de kunde passera Göta kanals slussar,* ha nemligen äfven de, till följd af artilleriets utveckling, befunnits omöjliga, förutsatt nemligen, att man af dem äfven fordrar, att de med någon utsigt till framgång skola kunna mäta sig med sådana fartyg, hvarmed en fiende kan antagas komma att vid vår kust och i våra skärgårdar uppträda. Af de sednast att byggas anbefallda trenne pansarfartygen, har ock icke flera än den först beslutade fått sina dimensioner bestämda efter måttet på Göta kanals slussar. De tvänne sednare fartygen återigen, af hvilka det ena, och

till en mindre del äfven det andra, lärer bekostas af medel som från lilla kreditivet erhållits, äro deremot större än att de skulle kunna ingå i Göta kanal. Ifrån hvad man behagade kalla "flytande lavetter" har man alltså genom nödvändighetens tvång kommit till hvad man i Kongl. Maj:ts Proposition till sistlidne Riksdag angaf såsom "monitorartade fartyg", "hufvudsakligen afsedda för Stockholms skärgård och Mälaren, men i händelse af behof äfven för ett vidsträckt område," d. v. s. utom Stockholms skärgård. Skulle det nu, såsom det är att hoppas och önska, befinnas, att man med dessa fartyg för en viss kostnad kan åstadkomma ett kraftigare försvar än för samma kostnad nedlagd i monitorer snarlika Loke, så torde det få antagas, att icke flera sådana fartyg som Loke komma att byggas. Visar det sig deremot, att den ringa hastigheten, den ofullständiga bepansringen samt omöjligheten att sidorikta kanonen annorledes än genom rörelser med sjelfva fartyget gör denna de monitorartade fartygens klass i förhållande till dess stridskraft dyrare än de s. k. monitorerna, d. v. s. tornfartygen med rörligt torn, så torde återigen de sistnämnda, om än måhända med annan tornkonstruktion, med de förras uteslutande ånyo komma till heders. Men äfven om för vårt kustförsvar skulle komma att användas bepansrade fartyg af båda storlekarne, så torde dock icke någon kunna uppgifva hvari den skillnaden emellan dessa båda icke tacklade tornfartygsklasser ligger, hvaraf skulle orsakas, att den enas bemanning icke borde hafva samma egenskaper som den andras; hvarföre t. ex. den befälhafvare, som äfven utom skären skulle kunna föra det sannolikt något mindre sjödugliga "monitorartade fartyget", icke skulle behöfva på sjön känna sig lika hemmastadd som den, hvilken der skulle kunna föra den mera sjödugliga "monitorn", eller hvarföre den, som i våra skärgårdar skulle föra den något större och omkring två och en half fot mera djupgående monitorn, derstädes borde vara mindre hemmastadd än den, som der hade att föra det monitorartade fartyget. Eller, slutligen, hvarföre det hos underbefäl och manskap å det mindre fartyget erforderliga sjömanskapet kunde inskränka sig "till vanlig båtsegling, till att kunna styra och ro samt att ega vana vid den del af ångbåtsmanövern som omfattar bedömandet af fartygets rörelsekraft," under det att man med afseende på det något större fartygets bemanning fordrade, att hvarje man borde vara sjöman.

Af hvad nu blifvit anfördt torde bland annat framgå, att af den krigsfartygsmateriel, hvilken man vid Grundernas uppgörande ansåg sig med någorlunda anspråk på tillförlitlighet kunna säga att Sverige borde förskaffa sig, efter en närmare pröfning för närvarande endast återstår:

1:o. Sådana bepansrade tornfartyg, vare sig med fast eller rörligt torn, i hvilka man för minsta kostnaden erhåller mesta kraften till försvar af vår kust;

2:o) Några få korvetter, dels att tjena såsom skol- och öfningsfartyg, dels att, när så erfordras, bevaka våra intressen hos främmande folk. Af dessa torde likväl aldrig flera än på sin höjd den vid hvarje tillfälle seduast byggda kunna påräknas blifva till någon väsendtlig nytta vid ett krig; samt

3:o) Möjligtvis — mindre ångfartyg för fortskaffandet af landstigningsartilleri.

Att, med en sådan för ett kustförsvar afsedd fartygsmateriel, sjökrigspersonalens fördelning på tvänne kårer saknar grund, torde vara fullkomligt tydligt. Detta förhållande läser icke förändras derigenom att den ofvannämnda materielen blir förstärkt med talrika, snabba och lätthandterliga minångfartyg; ty endast derigenom att befäl och manskap på dessa fartyg äro på samma gång härdade och på vår kust väl hemmastadda sjömän, kan man af dem förvänta sig det verksamma och lyckliga uppträdande till landets försvar, af hvilket de måste anses mäktiga, då man erinrar sig, att den tid är förbi då en krigsflotta äfven var en rymlig transportflotta; och att till följd deraf man numera, för att sjöledes på allvar anfälla oss, till och med endast med en armé af 50,000 man af alla vapen, förutom en för våra farvatten afpassad krigsflotta, måste använda flera hundra stora, oöfverrädda och alltså med sin dyrbara last lätt förstörbara transportfartyg.

Icke heller torde sjökrigspersonalens fördelning på tvänne s. k. vapen befinnas mera befogad ifall man antager, att bestyckade fartyg kunna komma att framdeles anskaffas för att stationeras på de insjöar, hvilka Göta kanal förenar.

Ehuru af allt hvad sålunda blifvit anfördt framgår, att den fartygsmateriel, som för vårt lands försvar erfordras, endast tillhör *ett vapen* och alltså till sitt skötande behöfver endast *en personal*, så torde det likväl vara skäl att efterforska, hvilka resultat delningen medfört, eller, med andra ord, huruledes det nu, femte året efter dess genomförande, förhåller sig med vårt sjöförsvars tjenstbarhet; ty är denna tillfredsställande, hafva anslagen gifvit full valuta, så torde det tilläfsventyrs ändock vara skäl att ytterligare betänka sig innan man beslutar en sammanförning af kårerna, hvilken, obestriddligen, redan nu är förenad med svårigheter.

Enligt den under nästlidne Riksdag af Sjöförsvars-departementets Kommando-expedition till särskilda Utskottet lemnade uppgift, hvilken åtföljde Utskottets betänkande, skulle sjöförsvarets "krigstjenstbara" fartyg då hafva utgjorts af:

4 monitorer,
 pansarbåten Sköld,
 d:o Garmer,
 fregatten Vanadis,
 korvetten Gefle,
 d:o Balder,
 d:o Thor,
 ångfartyget Valkyrian,
 10 kanonångbåtar,
 chefsfartyget Kare samt
 ångfartyget Sköldmön.

Förmodligen har man, då ofvanstående uppgift lemnades, ansett sig, med uteslutande af linieskeppet Stockholm, böra upptaga hvarje sjövapnet tillhörande eller för dess räkning bestäldt, i godt stånd varande ångfartyg såsom krigstjenstbart, och under sådan förutsättning är onekligen förteckningen riktig. Menar man återigen med ett krigstjenstbart fartyg ett sådant, som kan påräknas i händelse af krig på ett i någon mån nöjaktigt sätt komma att uppfylla det ändamål, för hvilket det är byggt, så torde förteckningen åtminstone erfordra att i betydlig grad reduceras.

Af *de 4 monitorerna* kommer den ena, nemligen Loke, icke att af Motala mekaniska verkstads aktiebolag till staten levereras förr än under loppet af år 1872 *), hvadan dess upptagande år 1870 i en tabell öfver krigstjenstbara fartyg tillhörande Kongl. Flottan, väl måtte hafva berott af ett misstag. De trenne äldre monitorernas bepansring är, såsom man af skjutförsöken vid Finspong och efter sistlidna Riksdags förhandlingar väl känner, så svag i förhållande till det artilleri, hvarmed vi veta samtliga våra grannars — Rysslands, Tyska Förbundets, Danmarks, Norges — pansarfartyg vara försedda, att hvar och en, som i någon af dessa monitorer *i deras nuvarande skick* skulle sändas mot en fiende försedd med dylikt artilleri, med skäl kunde anse sig lifdömd, desto mera som ännu icke något af dessa fartyg är bestyckadt med refflade eller mot pansarfartyg kraftiga kanoner.

De tvänne för öfrigt hvarandra helt och hållet olika *pansarbåtarne Garmer och Sköld* äro med afseende på bepansring, hastighet under ånga

*) Uti chefens för Kongl. Sjöförsvarsdepartementets anförande till Statsråds-protokollet den 9 innevarande månad finnes angifvet, att monitorn Loke skall under innevarande år från verkstaden levereras. (Se Kongl. Maj:ts nåd. proposition till Riksdagen, Bil. N:o 4, 36 sid. 30 rad.) Denna uppgift torde bero af något misstag.

samt sättet för kanonens sidoriktande, i stridskraft så betydligt underlägsna våra monitorer, äfven i dessas nuvarande skick, att denna underlägsenhet ingalunda uppväges af de smärre båtarnes mindre kostnad, dimensioner och skottytta. Denna svaghet, en nödvändig följd af dimensionernas begränsning efter måttet på Göta kanals slussar, gör emellertid, att dessa pansarbåtar torde få anses ännu mindre krigstjänstbara än de för närvarande föga krigstjänstbara monitorerna, synnerligen som endast den sistnämnde af dessa båtar ännu är bestyckad med refflad eller pansarbrytande kanon.

Med afseende på *fregatten Vanadis*, *korvetterna Gefle och Thor*, *ångfartyget Valkyrjan* samt de 10 kanonbåtarna är att märka, att samtliga äro obepansrade, att icke någon af dem, icke ens fregatten *Vanadis*, blifvit försedd med en enda refflad kanon, samt att icke något af dessa fartyg, med undantag af *Vanadis*, under gynnsammaste omständigheter kan hållas vid en hastighet för ånga större än 9 knop, och icke ens den sistnämnda på långt när vid en sådan hastighet som numera erfordras, för att hon skulle ha utsigt att kunna undvika en öfverlägsen eller upphinna en jemustark eller svagare fiende.

Med afseende på *korvetten Balder* gäller till en del hvad som blifvit sagdt rörande monitorn *Loke*, enär denna korvetts ångmaskiner och pannor åtminstone icke ännu tillhöra staten. Som dessutom korvetten ännu icke är bestyckad, så torde den näppeligen ens nu kunna anses "krigstjänstbar".

Chefsfartyget Kare och *kungsfartyget Sköldmön* äro icke bestyckade och i militäriskt hänseende på intet vis öfverlägsna flertalet af de privata smärre passagerareångbåtarna inom landet.

Med afseende på materielen befinnes det alltså tyvärr, att det resultat, hvartill man hittills kommit, icke är stort; vidare att den del af den nu befintliga ångfartygsmaterielen, hvars användande enligt Grunderna skulle åligga den år 1866 nybildade kåren "Kongl. Skärgårdsartilleriet", inskränker sig till de s. k. pansarbåtarna *Garner* och *Sköld* samt chefsfartyget *Kare*, hvilka fartyg sammanräknadt erfordra en bemanning af:

- 5 officerare,
- 5 underofficerare,
- 8 maskinister och maskinistlärlingar samt
- 60 man gemenskap.

Vidare, att, om de grunder, hvarpå delningen förmenades hvila, ännu följdes, denna kår, efter all sannolikhet, sedan den nu under byggnad va-

rande mindre pansarbåten blifvit färdig, åtminstone ännu icke på många år skulle erhålla någon ytterligare fartygsmateriel att bemanna; ty de 2:ne pansarfartyg, om hvilka kontrakt senast uppgjorts, äro, på sätt redan blifvit omnämndt, äfven afsedda att i händelse af behof kunna uppträda utom Stockholms skärgård, hvadan de enligt grunderna icke kunde bemannas af skärgårdsartilleriets personal. Ett bevis härför finner man jemväl uti den reservation, som en af ledamöterna i Särskilda Utskottet vid sistlidne riksdag, Herr Adlersparre, afgaf mot Utskottets betänkande, och hvari det heter: "Skärgårdsartilleriet deremot har på sin lott endast bemanningen af våra "minsta pansarbåtar *), hvilka icke i något hänseende kunna räknas till det "egentliga sjöförsvaret", enär dessa små båtar, tungt bestyckade och pansrade, "äro ur stånd att flyta i öppen sjö, och icke äro att anse annorlunda än "flytande lavetter, uteslutande afsedda för den inre skärgården."

Går man derefter till en undersökning af hvad som med afscende på personalens organiserande för dess viktiga uppdrag blifvit uträttadt sedan delningens genomförande, så visa sig resultaten dessvärre icke mera hugnande.

Sjöförsvarets samtliga ofvan uppräknade ångfartyg erfordra enligt Sjöförsvars-departementets kommando-expeditions uppgift för sin bemanning, läkare, maskinister, handverkare och civile oberäknade:

officerare	74.
underofficerare	126.
och gemenskap	1,356.
	S:a 1,556 man.

Sjövapnets nuvarande stående personal, d. v. s. dess *stam*, utgöres af:

officerare (surnumeräre och 29 ännu vakanta platser icke inberäknade)	143.
underofficerare (vakanta platser icke inberäknade)	220.
matrosar och jungmän (surnumerärer oberäknade)	400.
kanonier	200.
skeppsgossar	150.
båtsmän	5,676.
	Transport 6,789 man.

*) De båda större nu under byggnad varande pansarbåtarna äro öfver 134 fot långa i vattenlinien. Korvetterna Najaden och Lagerbjelke äro 113,1 fot långa i vattenlinien och korvetten (f. d. fregatten) af Chapman 136 fot. *Motionärens anm.*

Transport 6,789.

Dessutom eger sjöförsvaret att under krig påräkna:

5 klasser allmän sjöbeväring, utgörande tillsammans omkring 24,700.
hvaribland ett icke obetydligt antal sysselsätter sig med fiske
och sjöfart å landsbygdens fartyg.

Af rikets handelssjöfolk voro år 1869 305 kaptener, 549 styr-
män, 65 maskinister, 527 konstaplar och båtsmän samt
5,245 matrosor och jungmän, d. v. s. tillsammans 6,691
man i åldern mellan 20 och 35 år, och alltså tjänst-
skyldige i krigstid 6,691.

Så summarum 38,180 man,

marinregementet, reserv- och indragningsstater, mariningeniörs-, civil-, medi-
cinal- och klerecistater, varfstater m. fl. oberäknade.

Med afseende på ofvannämnda, för sjöförsvarets nu egande ångfartygs-
materiel behöfliga 126 underofficerare och 1,356 man gemenskap, eller till-
sammans 1,482 man, är att märka:

1) att samma antal ännu blir tillräckligt, sedan monitorn Loke och
korvetten Balder blifvit färdiga; sedan monitorerna John Ericsson, Thordön
och Tirfing blifvit försedda med nya torn samt tidsenlig bestyckning; sedan
fregatten Vanadis samt pansarfartyget Garmer erhållit tidsenlig bestyckning;
och sedan, i stället för korvetterna Gefle och Thor, ångfartyget Valkyrian
samt de tio kanonångsluparne, hvilka derefter torde få anses såsom öfnings-
och fredsfartyg, blifvit anskaffade, t. ex.

3 st. tornfartyg med rörligt torn, snarlika Loke,

10 st. tornfartyg med fast torn lika de nu under byggnad varande, och

10 st. minångfartyg, d. v. s. till och med den tidpunkt då vi ensamt
på nybyggnader och förstärkningar af krigsfartygs materiel använt
ytterligare omkring 10 millioner riksdaler riksmünt.

2) att hvarken för närvarande eller efter nyss supponerade nybyggnader
erfordras, att samtliga desse 1,482 man uteslutande utgöras af stamtrupp.
Under alla tider och i alla länder har man ansett obehöfligt att för besät-
tandet af *alla* poster ombord i ett krigsfartyg hafva fast manskap, d. v. s. stam-
trupp, och ännu obehöfligare torde detta få anses vara i vår, ångkraftens,
tid, synnerligast vid ett kustförsvaret och å Ericssonska tornfartyg utan tack-
ling. Ännu vid den tidpunkt då vår sjökrigsmateriel blifvit förstärkt på sätt
exempelvis ofvan antagits, skulle 1,000 man, d. v. s. två tredjedelar af be-
sättningarnes hela numerär, väl disciplinerade och öfvade, vara en mera än
tillräcklig stam af underbefäl och manskap för vår marin, äfven om man då
ännu icke funnit skäl vara att skapa en reserv bland dem af landets sjövana
befolkning, hvilka i krigstid äro tjänstepliktiga. Med en väl organiserad och
tillräckligt manstark dylik reserv torde för den nämnda materielen ett ännu

mindre antal inom stammen vara till fyllest. Norges "Sømilitære korps", den enda stamtrupp norska marinen eger, räknar 342 man, underofficerare, matrosor och skeppsgossar. Norska marinens officerskår består af 84 personer. Danska marinens enda stamtrupper äro "Artillerikorpsen" och "Matroskorpsen." "Artillerikorpsen" utgöres, officerarne oberäknade, af 103 underofficerare af 1:sta klassen samt ett obestämdt antal underofficerare af 2:dra klassen, d. v. s. korporaler, af hvilka 30 göra tjenst i fredstid. "Matroskorpsen" utgöres, befäl oberäknadt, af 2 skeppare, 75 underofficerare af 1:sta klassen samt ett obestämdt antal underofficerare af 2:dra klassen, af hvilka 24 i ständig tjenst i fredstid. Danska flottans officerskår räknade, enligt 1870 års rulla, 103 officerare, förutom 15 reservlöjtnanter. Måhända torde dessa siffertal till en del förklara, huruledes Danmark såväl som Norge kunnat åstadkomma kraftigare sjöförsvaret än det vi i närvarande stund ega, och detta ehuru t. ex. hela anslaget till norska marinen för åren 1869, 1870 och 1871 tillsammans endast utgjorde 1,221,000 norska specier, d. v. s. omkring 1,620,000 riksdaler svenskt riksmünt om året, eller i rund summa 2,600,000 riksdaler om året mindre än vårt eget sjöförsvares nuvarande ordinarie anslag, hvarvid den del af båtsmanshållets kostnad, som icke synes i riksstaten, antagits motsvara hvad af femte hufvudtiteln utgår "för handeln." Det torde vara obestriddigt, att om denna årliga skilnad i de båda marinernas kostnad af mera än 2½ millioner riksdaler, i stället för att såsom nu, lindrigast sagdt, gagnlost förspillas, i stället finge, allt efter som den kunde blifva tillgänglig, användas till anskaffande af tidsenlig och efter vår kusts beskaffenhet lämpad sjökrigsmateriel samt till underhållet och öfvandet af den för denna materiel *nödiga* personal af stam och reserv, så skulle, utan några nya anslag, ett så beskaffadt kustförsvaret kunna åstadkommas, att nationen dertill med skäl kunde sätta förtroende, synnerligen då man erinrar sig, att våra mäktiga grannars marinbudgeter hufvudsakligen tagas i anspråk för skapandet och vidmakthållandet af sådana för strid på hafvet afsedda flottor, som en stormakt behöfver. Att båtsmanshållet icke kunde utgöra en beståndsdel af en dylik organisation vågar jag anse framgå jemväl af de fakta rörande denna institution, hvilka uti den af mig till 1870 års riksdag afgifna motionen N:o 4, framställdes. För att kunna inse båtsmanshållets olämplighet *såsom stamtrupp* torde det emellertid vara tillräckligt att erinra sig:

att staten icke sjelf anskaffar dessa dess tjenare, utan att de anskaffas af personer, hvilkas intresse i de aldri flesta fall bjuder, att, såvidt sig göra låter, undvika för sjötjensten lämpliga aspiranter;

att båtsmannen, en gång antagen, i verkligheten är lika oafsättlig som hvilken som helst bland statens tjenare, och måhända mindre än någon annan statens tjenare har anledning att vinnlägga sig om duglighet i det yrket han hetes tillhöra; ty rotens vilkor äro lika för den ypperste örlogsmatrosen

och den odugligaste lättingen; men den förre, som till följd af sin duglighet är mera eftersökt, löper fara att längre än den oduglige hållas borta från sitt hem och sitt egentliga yrke — jordtorparens.

Med afseende för öfrigt på resultaten af öfningsanslagens användande under åren 1867, 1868 och 1869, anhåller jag jemväl att få hänvisa till den ofvan omnämnda motionen N:o 4 vid 1870 års riksdag. De uppgifter, som deruti återfinnas rörande den årliga öfningstiden för de olika kategorierna af personalen, torde bland annat nogsamnt visa, huruledes försöken att öfva en mångdubbelt större personal än vapnet behöfver, jemväl ledt derhän, att icke någon erhållit nöjaktig öfning. Samma förfaringssätt har fortgått under sistlidna år. Icke ens för de vid sjöförsvaret enligt Kongl. Maj:ts upprepade gånger uttalade åsigt icke behöfliga numren af båtsmanshållet har undantag gjorts. Alla, dugliga som odugliga, kommenderas, om åldern eller annan orsak därför icke lägger hinder i vägen, till tienstgöring ombord, och detta under det att, såsom t. ex, för närvarande är fallet, 360 man af matroskåren, sjövapnets kärna, med sökt och jemförelsevis föga gagnande systerställning vistas i land vid stationen, utsatte för garnisonslifvets, synnerligen för sjömannen, skadliga inflytande.

1870 års öfningar hafva äfven i det afseendet varit anmärkningsvärda, att de båda kårerna derunder till en del bytt råler, i det att den kår, hvars uppgift enligt Grunderna "uteslutande bör blifva krigföringen uti den inre skärgården", sett sina öfningar utsträckta till Kattegatt och Skagerack samt bortom Gotland, under det att återigen monitorn John Ericsson, tillhörande den kongl. flottan, verkställt rekognosceringar och uppgjort försvarsplaner i de aldra innersta vikarne af Stockholms skärgård.

Är det tänkbart att under sådana förhållanden med afseende på materiel och personal som dem, hvilka jag nu sökt framställa, med en sådan "organisation," och med ett stort antal af så godt som sysslolöst befäl, underbefäl och manskap af stammen bundet vid stationerna, disciplin, intresse och nit för tjensten, samt yrkesduglighet skola kunna fortleva! synnerligen då af den nya "organisationen" hittills utom personalens delning och uniformering icke någonting medhunnits, under det att deremot samtliga de reglementen och ordningar, efter hvilka tjensten i fartyg skulle skötas och materielen i stort som smått handhafvas och användas, äro kvarlevor från en försvunnen, segellinieskeppens, roddkanonbåtarnes och de till dylika fartyg hörande kanonernas tid, och följaktligen på nuvarande förhållanden i de flesta delar alldeles otillämpliga. Det må synas förvånande, att ett dylikt tillstånd kan förefinnas utan att en allmän och kraftig protest deremot höjt sig. Ehuru det ej torde vara lämpligt att här söka belysa orsakerna till detta förhållande, må det likväl tillåtas mig att fästa uppmärksamheten vid ett par omständigheter, som dermed ega sammanhang.

Då t. ex., landtförsvarets ordnande är i fråga, anser, snart sagdt, hvar och en att han derom kan bilda sig ett på sakkännedom grundadt omdöme; då frågan deremot rör det för ett land sådant som Sverige ej mindre viktiga sjöförsvaret, skjuter man den lika allmänt ifrån sig till följd af den olycksbringande och, enligt min uppfattning, ogrundade åsigten, att det är nödvändigt vara yrkesman för att deruti kunna döma. Yrkesmännen återigen, d. v. s. sjöofficerarne, äro såsom militärer och löntagande tjenstemän i en sådan ställning, att det fördras ett synnerligen osannolikt sammanträffande af flera omständigheter, för att någon kraftig protest från deras sida skall utgå eller nå allmänheten.

På grund af hvad nu blifvit anfördt vågar jag föreslå:
att Riksdagen måtte uti underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t

A. uttala såsom sin åsigt:

1:o. Att hufvuduppgiften för Sveriges sjökrigsmakt är att i händelse af krig utgöra ett kraftigt kust- och skärgårdsförsvaret, och att alltså sjöförsvarets personal och materiel böra organiseras och beredas med hufvudsakligt afseende på denna uppgift.

2:o. Att talrikare sjökrigspersonal icke bör vara ständigt uppsatt än som erfordras till stam för vårt sjöförsvaret, och att den personal, som kan beräknas derutöfver komma att erfordras, bör, enligt därför från tid till tid fastställd plan, stå att erhålla ur en reserv, organiserad ibland dem af landets sjöfartsidkande befolkning, hvilka i krigstid äro tjenstepligtiga.

3:o. Att vid tillämpningen på befäls- och underbefälspersonalen af den i andra punkten uppställda regel bör iakttagas, att de officerare och underofficerare, hvilka i och för krigsfartygsmaterielens användande komma att finnas, organiseras på en kår.

4:o. Att båtsmanshället, som numera icke motsvarar det dermed afsedda ändamålet, bör, så fort sådant med afseende på det allmännas fördel låter sig göra, upphöra att utgöra en del af sjöförsvarets personal.

5:o. Att stations- och varfstjensten samt redovisningsväsendet och förvaltningen böra, *i sammanhang med förminskandet af den fasta sjökrigspersonalen samt båtsmanshällets upphörande*, förenklas, hvarvid väl organiserade in- och utländska privata etablissementer i tillämpliga delar böra tjena såsom förebild.

B. för sin del besluta:

1:o. Att i mån af nuvarande båtsmäns inträffande afgang de nummer af båtsmanshållet, rörande hvilka icke innevarande års Riksdag tilläfventyrs annorledes beslutar, må sättas på vakans tillsviare, samt de i följd deraf inflytande vakansafgifterna tillsviare af Kongl. Maj:t disponeras för beredande af nödig bevakning och handräckning vid sjöförsvarets stationer, och hvad derutaf för detta ändamål icke erfordras, för anskaffandet af nödig sjökrigs-materiel.

2:o. Att de besparingar, hvilka kunna göras å de på femte hufvudtiteln under rubrikerna "*Aflöningsstater*", "*Materielen*" och "*Diverse anslag*" för närvarande uppförda anslag, må af Kongl. Maj:t disponeras i och för förenkling af förvaltning och redovisning vid sjövapnets stationer, och hvad som för detta ändamål icke erfordras, för anskaffande af nödig sjökrigsmateriel.

C. hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla:

Att, i händelse de af Riksdagen ofvan uttalade åsigter vinna Kongl. Maj:ts godkännande, Kongl. Maj:t täcktes till en kommande Riksdag i ämnet aflåta nådigt förslag.

Om remiss till Stats-Utskottet anhålles.

Stockholm den 23 Januari 1871.

F. Ad:son Palander.